

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 405
ניסן תשפ"ד

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

דברי הרבנים והאחראים מהכנס הגדול בירושלים

עם סיום ימי חודש ניסן, במוקד העירוב מביטים לאחור ושואפים חיזוק לקיץ הבע"ט. בס"ד הימים היו עמוסים בפעילות בעירובים, בשיעורים וכינוסים, סיוורים ובדיקות, למרות העיסוק הרב בימי החג ובמצוותיו. בגליון זה נמשיך בדברי הרבנים והאחרים שהשתתפו בכנס הגדול שהתקיים בתחילת חודש ניסן, כפי שהובא בגליון הקודם, בו הובאו דברי הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א.

שילוב בין דיני תחום שבת למלאכת העירוב שנועד לטלטול

הגאון רבי ישראל דז'ימיטרובסקי שליט"א, בעל מח"ס מחנה ישראל על עירובין ותחומין, פתח בשבח העירובים השכונתיים, ב"ה אפשר דרא ממה שהיה לפני ארבעים שנה, שגם יראים ושלמים לא היו מודעים לנושא של העירוב, והיו נותנים לנשים שלהם לסמוך על עירובים חלשים מאוד, וכעת יש הרבה כוללים שלומדים עירובים ויש יותר ידיעה בנושא, הגדיל לעשות הג"ר משה שליט"א שמפיץ ומחזק את המודעות, ומעורר את האנשים, ועי"ז אנשים יותר מודעים ומבררים, ונזהרים יותר, ולא סומכים על כל מיני מקומות מסופקים. אבל חשוב להדגיש שהנושא של עירובין הוא מקצוע קשה, כמה שלומדים יש תמיד נושאים חדשים, כמו שהג"ר משה מעורר בעלונים ובשיעורים שלו, ויש הרבה מה להתקדם. וישר כח שמקדם את הדברים, ובעי"ה כל המתעסקים בזה יזכו להגדיל תורה ולהאדירה.

אלישיב זצ"ל היתה שלענין תחומין [ללא טלטול], יש אפשרות לסמוך על חיבור מחיצות כזה. ויש לדון במקומות שעושים עירוב כזה בין שכונות אך הוא רק על קטע החיבור, שלכאורה יש להחשיבו בקעה, ועי"ז נאמר בשו"ע (סי' ס"ב ס"י) שאי אפשר לערב בצוה"פ. אלא צריך רוב מחיצות. ובעירוב של צומת רמות עשו ג"כ רוב מחיצות, אבל יש מקומות אחרים שאין רוב מחיצות, ויתכן שזה אינו מועיל.

האם חצר או היקף עירוב יכול גם לחבר בין בתי העיר

עוד הוסיף שיש לדון כאשר העירוב אינו מקיף את הכל יחד, אלא יש שני עירובים נפרדים, רק שהם קרובים זה לזה ויש פחות מקמ"א בין שני העירובים, או בין העירוב לבתים של השכונה האחרת. נראה שזה תלוי במחלוקת לגבי חצר, שדעת החזו"א שמודדים מהבתים ולא מהחצרות, אי"כ עירוב של שכונה זה רק כמו חצר, לכן לפי החזו"א זה לא יעזור לחבר עי" סמיכות, אבל בראשונים ברשב"א

לומדים ומוכיחים בכנס של מוקד העירוב

וברבי"ש משמע דלא כחזו"א, וכן משמע בנוב"י והחת"ס וגם במשנ"ב משמע כן, וכן שמעתי ממרן הגריש"א זצ"ל, שגם חצרות מצטרפות ולפי"ז י"ל שגם עירוב יחשב כחצר לחבר גם כאשר אין עירוב אחד להכלל יחד. וזה נוגע לחיבור של שכונת הר נוף.

בתוך השיעור התערבו המשתתפים שיש לחלק ולומר שעירוב יותר גרוע מחצר, כי אין בזה שימוש דירה, אלא סתם היקף רה"י, ואינו מועיל גם לדעת הראשונים. והגרי"ש שליט"א אמר שהרב מורגנשטרן אמר לו שדעת הגריש"א היתה שגם עירוב כחצר. והגרי"מ ברלין שליט"א התערב והביא את השיטה שהעירוב יהיה כחומה. והיה ריתחא דאורייתא עם המשתתפים.

לאור האמור השילוב של העוסקים בעירובים מועיל גם לענין תחום שבת, להציל אנשים רבים שאינם יודעים את הנושא, והולכים ממקום למקום יותר מאלפיים אמה, ועי"ז עשית העירוב במקומות האלו אינם נכשלים בחילול שבת. ויברוכו כל העוסקים בס"ד.

מעשה שהודיעו לי על שער ביטחון שנתפתח באמצע שבת

הג"ר שלום רייך שליט"א, האחראי על העירוב בעיר טלזסטון, דיבר על ההתמודדות עם קלקול שאירע בעירוב באמצע שבת. לפעמים אנשים מגיעים לומר על בעיה שהם ראו ומתברר שזה התרעת שווא, אבל לפעמים זה דברים נכונים. פעם אחת דפק אצלי בבוקר ילד של ת"ח מהשכונה, ואמר שיש פירצה בגדר במקום פלוני. הגעתי והיה שם שער בגדר המקיפה את הישוב והוא היה פתוח, למרות שביום שישי נעלתי אותו עם מנעול גדול. התברר שאיש הבטחון פתח את השער בעקבות התרעה על דבר חשוד, ולאחר שבדק וחזר לא סגר אותו. למעשה היו שם שני דלתות, ואחד היה סגור, כך שנשאר פחות מי אמות, שיש עומד מרובה ואינו פוסל, [מלבד השיטות ששער נחשב פתח]. ולאחר השבת דאגנו להעמיד שם שני עמודים וצוה"פ, כדי שלא יחזור הדבר שוב.

הג"ר שלום רייך שליט"א על עירוב שנקרע בשבת

אבל לגופו של ענין, יש לציין שאם יש שערים שמשמשים את העירוב ונפתחו בשבת, כתוב בארחות שבת שמותר לסגור אותם בשבת, ואין בזה איסור עשיית מחיצה בשבת, כיון שמחיצה המתרת שנמצאת על ציד מותר לסגור אותה. לכן האחראים צריכים לדעת שאפשר לסגור ולהציל את הרבים.

אחר כך הרחיב בענין שילוב נושא התחומין עם העירובין, במיוחד בעיר ירושלים, כיון שבהלכות תחומין אם שובת בעיר נחשבת כד' אמותיו אפילו אינה מוקפת מחיצות, כמ"ש כל הראשונים והובא בשעה"צ (סי' ת"ח סק"ג). אבל אם נתחשב בהגדרת עיר בלבד, נמצא שהעיר ירושלים מחולקת לכמה חלקים, כי אין בתי מגורים ברצף בכל השכונות ולענין זה העירוב יכול לעזור, אם הוא נעשה בצורה טובה ומקיף את השכונות המחולקות יחד עם העיר, הרי זה נחשב מקום אחד, שמותר ללכת מהשכונה הרחוקה לכל העיר. אבל אם אין עירוב כראוי, אפילו אם החיסרון הוא רק דרבנן כגון שיש קרפה, אינו מועיל לתחומין ג"כ, ואז יוצא שגם בתוך העיר ירושלים יש מקומות שאסור ללכת לשם.

הג"ר ישראל דז'ימיטרובסקי שליט"א על התחום

החיבור של רמות למרכז העיר ירושלים

והביא דוגמא משכונת רמות, שיש הפסק ניכר בין שכונות רמות לשכונות הסמוכות, סנהדריה המורחבת, עזרת תורה וצאנז. ובמקרה זה יתכן שגם אין 'חיבור קשת', כיון שאם נסבור שמרכז העיר מחוברת לרמת שלמה [דרך הגבעה הצרפתית], יוצא שהעיר מתארכת עד עטרות, ויוצא שחלל הקשת גדול מאוד [מעטרת עד רוממה], ואין ממלאים את החלל שלה רק צמוד לרמת שלמה, ואינו נוגע בשכונת רמות. לכן האפשרות להתיר ללכת מרמות למרכז העיר ולכותל, זה רק עי" חיבור העירוב של מחיצות השבת [למי שסומך עליו], שהוא מחבר אותם כדין השובת בתוך 'רשות היחיד'.

והנה בעירוב הכללי יש את הבעיה שכולל את הכבישים הראשיים בעיר ואת כביש בגין, אי"כ זה בעיה גם לענין תחומין. אבל לצורך כך עשו לאחרונה עירוב מצומצם על כביש גולדה, המחבר בין שכונות רמות לשכונת עזרת תורה וסנהדריה, כדי שהעירוב יהיה ללא החששות הכבדים שיש בעירוב הכולל את כביש בגין וכביש 1. ובעירוב הזה יש גם עומד מרובה לשיטת החזו"א, וגם אין קרפיפות, אי"כ זה יכול להתיר גם לגבי טלטול. ואמנם עדיין העירוב הזה אינו לכל השיטות [כי לדעת המשנ"ב אין להתיר רשות הרבים על סמך עומד מרובה], מ"מ הוראת מרן הגרי"ש

איך מותר לתקן עירוב שנקרע בשבת

לגבי עירוב שנקרע החוט בשבת, המשנ"ב כותב שמותר לתקן ע"י גוי, אבל בשמירת שבת כהלכתה (פרק י"ז סל"ד הערה קל"ז) הביא שלשה אחרונים שכתבו שמותר לקשור את החוט בקשר עניבה אפילו ע"י יהודי. כנראה שהוא סבר שמותר לעבור על איסור עשיית מחיצה המתרת דרבנן בשביל שלא יכשלו רבים. אבל אני לא יודע איך הוא טלטל את החוט לאורך הפתח, הרי כשהעירוב קרוע זה כרמלית. [הגר"מ ברלין שליט"א העיר שקושרים את הגארטל, שאותו מביאים בדרך מלבוש]. וצ"ע.

והנה במשנ"ב כתב לתקן כדי שלא יכשלו רבים, וצ"ב במי מדובר, אם במי שלא יודע, הרי הוא מתעסק, ואם במי שידוע, הרי צריך לא לטלטל וכי בשבילו אמרו לתקן. ומעתי שהגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל אמר שגם למי שלא יודע עדיין יש איסור דרבנן. ויש לומר שזה לא דוקא העבירה, אלא המציאות שהשבת מתחלבת, אדם שעושה דבר האסור בשבת, גם אם הוא שוגג או אנוס בכל זאת יש בזה חילול השבת, וזה צריך לדאוג שלא יכשלו רבים.

האם להודיע שנקרע העירוב, ומדוע צריך לתקן

עוד עמד על הנושא בפוסקים האם להודיע על עירוב שנקרע, שידוע שהיו פוסקים שדנו אם להימנע מלהודיע. פעם אמרתי לר"י משה אנגלרד שבזה שהוא מגלה בעלונים שיש בעיות בעירובים, הוא עושה שאנשים לא יהיו שוגגים. מסופר שהגאון רבי שלמה ברמן שאל כך את החזו"א, הרי אם לא יעורר על כך אנשים יהיו בגדר מתעסק. והחזו"א סטר לו ולא השיב לו. הג"ר משה אנגלרד העיר שהנידון אם להודיע הוא רק כשאירע באמצע שבת, אבל מי שאינו מודיע כשהעירוב לא טוב, אסור לסמוך עליו גם כשהעירוב טוב, כי בטל ממנו דין עד אחד נאמן באיסורים, שהרי גם כשפסול הוא לא אומר. וממילא אסור לטלטל שם תמיד. ועוד שהנידון בפוסקים היה כשרוב הציבור לא ישמע לנו, אבל בודאי במקום שהאנשים יראי שמים, ודאי שצריך לדאוג יותר לשומרי שבת ולמנוע אותם מאיסור, מאשר לדאוג לאלו המזידיים שגם כשאומרים להם הם לא מקבלים. ומ"מ כבר אמרנו כמה פעמים במקרים כאלו, שהיום [ששי דרוגת שונות בכשרות] אומרים הודעה בנוסח שהיה"ש מבינים והמזידיים לא, כגון השבוע יש בעיה בעירוב וכל מי שיכול שלא יטלטל, ואז הם סבורים שזה רק חומרא, ויר"ש לא מטלטלים.

הרכב של הישמעלי סתם את הפירצה מהתאונה

עוד סיפר הג"ר שלום רייך שליט"א, הרבה פעמים שואלים אותי האם בימי שישני אני מתקן דברים שמעכבים, או רק הידורים. וכל פעם שאני אומר יש באותו שבוע תיקון חשוב. פעמיים אירע שהיה פגיעה משמעותית בשבת. פעם אחת היה שישמעלי מאבו גוש נסע בשבת בפראות, ובכרך שבכניסה לטזסטון הוא סטה מהמסלול ונתקע בגדר שמשמשת גם את העירוב, ונהיתה פירצה יותר ממי אמות. אבל גם בזה היתה סייעתא דשמיא שהרכב נפל חצוי לתעלה שליד הגדר, וכך זה עשה מחיצה להקטין את הפירצה ממי אמות, והעירוב היה כשר. נסיים בברכה שתמשיך הפעילות בעירובין ויהיה הצלחה.

מגוון פתרונות מיוחדים מהאחראי בתל ציון

הרה"ג ר בנדווין שליט"א, האחראי על העירוב בתל ציון, הציג כמה פתרונות פרקטיים שהוא המציא. מי שיש לו קושי לצלוף את החוט לתוך הוי שבראש העמוד, אפשר לחתוך את הוי בצורה שצד אחד קצר במעט, ואז משעניים את החוט בהרמתו עד שהוא נכנס לתוך הוי. פתרון מיוחד של משקולת, ופתרון למדידת החוט, ומשך את ההתענינות של כולם להפעיל את המוח לפתור בעיות בצורה מקורית.

פתרון להרבה דברים לעורר מודעות של הציבור לעירוב

הג"ר משה אנגלרד שליט"א, יו"ר מוקד העירוב, העמיד משימה חשובה שעומדת לפנינו בתקופה זו, דבר שיש בו תועלת להרבה כיוונים. כיום רוב העולם אינו יודע את גבולות העירוב אפילו בשכונה שכל אחד גר בה, וגם אינו יודע מי האחראי שיוכל לברר ממילא אנשים התרגלו לסמוך על עירוב בלי לדעת ובלי לברר, וזה גורם שיוצאים מגבולותיו, אפילו במקומות שאין עירוב כלל.

וכן כאשר נוסעים לישובים כלשהו, רובם לא מבררים, או שואלים עובר אורח או תושב פשוט, כי כבר רגילים שאין מידע ברור, ועושים מה שנראה להם בהשערה בלבד. והמכשול גדול רח"ל.

דוגמה אחת, בחודש זה עשינו עירוב לבכנ"ס חדש שנבנה בשכונה של אברכים בפסגת זאב, ובהכנ"ס נבנה בשטח ההר מחוץ לגבול העירוב אפילו של הרבנות [מלבד הקולא של גדר המערכת], ולולא שהאחראי על העירוב דרש מהגבאי להרחיב את העירוב, לא היו שמים לב לכך. כי רגילים שעירוב זה דבר שאינו ידוע.

כדי שאנשים ידעו לברר, חייבים שהמידע יהיה נגיש, שידעו איפה אפשר לדעת את הגבולות, וידעו אצל מי לברר. מוקד העירוב נותן בס"ד מענה לאלפי משפחות, אבל זה לא מספיק, יש עוד אלפים שלא מגיעים אלינו, כאמור תשאל את רוב האנשים בשכונה מי האחראי, הם לא ידעו. לכן הדבר שיכול לעזור לפתור את המצוקה, הוא פרויקט המפות המתבצע ע"י מוקד העירוב, שיהיה ניתן לראות את הגבולות של כל העירובים השכונתיים. כעת אנו באמצע לקדם עם כעשרים שכונות, וקוראים לכל מי שמעונין שיהיה מפה לשכונה שלו, שיבוא ונסייע בידי בל"נ.

מההתמודדות של העירוב העירוני בירושלים

הג"ר דוד אביטן שליט"א, רב העירוב העירוני בירושלים, סיפר על ההתמודדות של העירוב העירוני, שמלבד הפיקוח על צוה"פ שדורש הרבה מאמץ, וכיום מחולק לכמה אנשים, יש התמודדות גם עם גדרות באורך קילומטרים, שגם בהם יש לפעמים בעיות, וכמובן שאי אפשר לבדוק את כולם כל שבוע, אבל משתדלים שיהיה כל פעם חלק. והנה הגענו לאחרונה לכניסה לשועפט, והיו ערבים משתוללים, נסענו וחזרנו יותר מאוחר, וגילינו שפתחו בגדר יותר מי אמות על מנת לעשות כביש. מהר סידרנו פתרון להכשיר את העירוב. וכמובן רואים סייעתא דשמיא מיוחדת, יחד עם המאמצים הגדולים.

הג"ר יהודה טשזנר שליט"א מהעירוב בפסגת זאב מזרח, סיפר על פתרונות השכירות שעשה בשכונתו נווה הפיסגה.

הג"ר ווייל שליט"א מהעירוב בקרית יובל בירושלים, דיבר על ההתמודדות בשכונה שיש בה חילונים עוינים, והעלה זכרונות שמוקד העירוב הגיע לבדוק ולסייע והיה צריך ללוש חולצה צבעונית בשעת הבדיקה. עוד המליץ מה להשיב לשואלים שרואים את האחראי מתעסק בעירוב. הג"ר ישראל ליפשיץ שליט"א מהעירוב בשכונת הדר בחיפה, סיים ג"כ בסיפור אישי מסייעתא דשמיא בהקמת עירוב בסמוך לחוף, כשהעיריה לא נתנה אישור להעמיד עמודים, ובסוף העיריה עשתה שורה ארוכה של עמודי תאורה לאורך הטיילת, שמתאימים בדיוק לעירוב, והעוסקים בעירוב באו בשקט ועשו עליהם חוטים.

כה היה מלא מגוון, להתחבר להתמודדות של אחרים, ולשאוב כח ותעוזה, שמחה וביטחון בס"ד, לעשות את העירובים במסירות ומאמץ, מתוך שלילות של מצוה גדולה.

איך אני יוכל לדעת הלכות עירובין בלי שיש לי מושגים?

מוקד העירוב
מזרח הרבים
☎ 054-84-833-20

עירובין למעשה

עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירוב
מזרח הרבים
☎ 054-84-833-20

כשר או פסול? מהודר או בדיעבד?

את זה תוכל לדעת ולהורות, בהצטרפות ללימוד "עירובין למעשה" שע"י "מוקד העירוב"

אתה מוזמן להצטרף אלינו, להבין, לדעת, וגם להתמחות במינים הקרובים מתחילים מחזור חדש - לימוד הלכות עירובין למעשה 12 שיעורים לימוד מקיף, הלכה, פרקטיקה, סיכומים, מבחן, סיור בשטח, תעודות בירושלים - בימי ראשון - בסמוך ליישיבת מיר / ובסנהדריה בית שמש וביתר - בימי שני / בבני ברק - בימי רביעי

חדש! מתגבשות קבוצות גם בערים: נתיבות, ועפולה ובנותן סירה חדשה ומתאמת לבודקים העירוניים

לפרטים ולהרשמה בטלפון 055-678-3323